

1986/87:95

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

Torsdagen den 26 mars

Kl. 14.30

*Utökning av antalet
suppleanter i finansut-
skottet*

*Meddelande om fyll-
nadsval*

*Om tullresurserna för
en ny färjelinje mellan
Halmstad och Grenå*

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

2 § Utökning av antalet suppleanter i finansutskottet

Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN:

Enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att antalet suppleanter i finansutskottet skall utökas från 18 till 19.

Valberedningens förslag godkändes av kammaren.

3 § Meddelande om fyllnadsval

Anf. 2 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att fyllnadsval till finansutskottet kommer att ske vid morgondagens sammanträde.

4 § Svar på fråga 1986/87:451 om tullresurserna för en ny färjelinje mellan Halmstad och Grenå

Anf. 3 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Christer Eirefelt har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att tullen skall klara den service en färjelinje skulle kräva.

Bakgrunden till frågan är en ansökan från företaget Lion Ferry till generaltullstyrelsen om att få bedriva färjetrafik mellan Halmstad och Grenå i Danmark. Ansökan behandlas för närvarande inom generaltullstyrelsen. Innan generaltullstyrelsen har tagit ställning i ärendet saknar regeringen anledning att ta upp frågan om tullresurser till diskussion.

Anf. 4 ANDRE VICE TALMANNEN:

Eftersom Christer Eirefelt anmält förhinder att själv ta emot finansministers svar får Margareta Fogelberg ta emot detta svar.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

*Om tullresurserna för
en ny färjelinje mellan
Halmstad och Grönå*

Anf. 5 MARGARETA FOGELBERG (fp):

Herr talman! Jag vill tacka för att jag får ta emot statsrådets svar, eftersom Christer Eirefelt inte har möjlighet att vara här i dag.

I Halmstad planerar man sedan länge två linjer för godstrafik till och från utlandet. Den ena är en återuppväckt färjeförbindelse med Danmark, och den andra är en flygfraktlinje till kontinenten. Men tullens kapacitet räcker inte till, så några tillstånd har man ännu inte fått.

Båda projekten skulle vara välgörande för det lokala näringslivet, samtidigt som en hel del gods skulle kunna föras över från den oerhört hårt belastade E 6-an. Statsrådet Birgitta Dahl uppmanar ofta särskilt näringslivet att åstadkomma alla de miljöförbättringar som är möjliga att göra omgående och som inte kräver ett långt utredande. En ny färjelinje och flygfraktlinje i Halland kunde vara en sådan åtgärd. Men den direkta och mest påtagliga effekten vore de nya jobb som skulle bli tillgängliga. Fyra nya tulltjänster skulle indirekt ge arbete åt ungefär sextio personer.

Tullverksamhet tycker vi hör till de självklara statliga angelägenheterna. Men monopolställningen måste väl ändå innebära att servicenivån anpassas efter de behov som finns. För mig är det alldeles obegripligt hur ett par felande tulltjänster kan få hindra en rationell användning av nyttigheter som både kommunal och privat företagsamhet har åstadkommit. Jag tänker då på båtar, flygplan, godshantering och hela administrationen däromkring. För flyget och färjelinjen är det nödvändigt med ett snabbt beslut. Finns det, herr finansminister, något riktigt hållbart försvar för att inte med det snaraste bevilja de tulltjänster som krävs för att rederi och flygfraktare skall kunna få sina tillstånd?

Herr talman! Halland är i många avseenden ett gynnat län, och det mesta brukar hallänningarna klara själva. Men det hör inte till de enklare konsterna, varken för kommunalpolitiker eller enskilda näringsidkare, att hålla verksamheter rullande om den statliga byråkratin sätter käppar i hjulen. Jag är ledsen över att vi inte kunde få ett något klarare besked.

Anf. 6 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! I budgetpropositionen 1985 föreslog regeringen att tullverket i större omfattning än hittills skulle få avgiftsbelägga tullförrättningar på obekvämtid, s. k. tullförrättningsavgifter. Motivet bakom förslaget var helt enkelt att tullverket ville leva upp till de servicekrav som ställdes från näringslivets sida och också för att få resurser för det. Riksdagen avvisade emellertid detta förslag. Inte minst riksdagsledamöterna från södra Sverige var aktiva för att fälla förslaget. I dagsläget är det svårt, om inte svårare än tidigare, för tullverket att tillmötesgå de ständigt ökade anspråk på tulltjänster som näringslivet ställer. Det gäller exempelvis nya färjelinjer och klarering av gods under nätter och helger vid våra stora flygplatser.

Jag skulle vara glad om till Christer Eirefelt kunde framföras hälsningen, att om riksdagen skulle vilja ge tullverket rätt att i viss utsträckning avgiftsbelägga den här typen av tulltjänster, skulle det ge möjligheter att på ett positivt sätt pröva de resursanspråk som näringslivet ställer på tullverket.

Anf. 7 MARGARETA FOGELBERG (fp):

Herr talman! Jag kan inte föreställa mig hur tullförrättningsavgifter skulle inverka på nya tulltjänster specifikt i Halmstad. Det finns egentligen ingen logisk koppling mellan tullförrättningsavgifter och nya färjelinjer. Dessa två saker måste väl ändå behandlas var för sig. Det kan inte vara rimligt att en ansökan skall bli liggande i avvaktan på att man skall fatta beslut om nya avgifter. För flyget och färjelinjen är det faktiskt nödvändigt med ett snabbt beslut. Det vore beklagligt om den planerade godstrafiken inte skulle kunna komma till stånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1986/87:456 om uppskov med realisationsvinstskatt vid försäljning av bostadsrätter

Anf. 8 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Anne Wibble har frågat mig om regeringen avser att lägga fram förslag som ger bostadsrättsinnehavare samma rätt som småhusägare har till uppskov med realisationsvinstskatten.

Reavinstbeskattningen av bostadsrätter har diskuterats livligt under flera år. De som kritiserat de gällande skattereglerna har i huvudsak riktat sig mot bristen på likformighet vid den skattemässiga behandlingen av bostadsrättsvinster och fastighetsvinster. Detta likformighetskrav låg också bakom bostadskommitténs förslag förra året till ändrade vinstberäkningsregler för bostadsrätterna. Förslaget fick ett blandat mottagande vid remissbehandlingen. Jag vill här skjuta in att det inte har lagts fram något sådant utredningsförslag om slopad uppskovsrätt för småhusägare som Anne Wibble nämner i frågan.

Som jag har framhållit i tidigare sammanhang är det angeläget att vinstbeskattningsreglerna för villor och bostadsrätter kan göras mer likformiga. Från såväl vår sida som folkpartiets har också framhållits att den större översyn av skattesystemet som nu ligger framför oss bl. a. måste leda till en enhetligare kapitalbeskattning. I den situationen finns det enligt min mening anledning att sätta i fråga om det är lämpligt att nu bryta ut ett väsentligt avsnitt av kapitalbeskattningen för en separat lagstiftning. Jag kan förutse betydande samordningsproblem om man väljer en sådan handlingslinje. Regeringen kommer att ta närmare ställning till frågan i samband med utformningen av direktiven för översynen av skattesystemet.

Anf. 9 ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Jag får tacka finansministern för svaret, även om jag beklagar innehållet i svaret. Att uppskovsrätt för bostadsrättsinnehavare utebli får enligt min mening tre ganska viktiga negativa effekter.

Den första gäller rörligheten på bostadsmarknaden. En effekt av att det inte finns någon uppskovsrätt är nämligen att det blir en inlåsning på bostadsmarknaden. Folk drar sig för att flytta, därför att de får så hög skatt att de inte har råd att skaffa sig en ny bostad.

Den andra negativa effekten gäller arbetsmarknaden. Det borde finansministern bekymra sig för. Långtidsutredningen presenterades nyligen. Där fanns ett ganska långt avsnitt om arbetsmarknadens sätt att fungera. Utredningen konstaterade att rörligheten på arbetsmarknaden har minskat. Man refererar till ett par studier som visar att ekonomiska faktorer spelar en stor roll för beslut att byta arbetsgivare och bostadsort. Även i det avseendet skulle uppskovsrätten för bostadsrättsinnehavare vara ett litet steg, men ändå ett steg, i rätt riktning, för att öka rörligheten.

Det tredje och kanske viktigaste skälet till att införa uppskovsrätt för bostadsrättsinnehavare är rättvisan. Kravet på rättvisa mellan äganderätt och bostadsrätt medför enligt min mening att man måste ha en uppskovsrätt för bostadsrättsinnehavare på samma sätt som för småhusägare.

Jag tycker inte att det duger att göra som finansministern och skylla på en kommande större skattepolitisk förändring. Sådana förändringar som är bra och som man kan göra genast finns det ingen anledning att vänta med. Jag menar att vi snarast måste komplettera med uppskovsrätt även för bostadsrättsinnehavare.

Jag vill fråga finansministern om han ändå kan ta avstånd från det yttrande som de socialdemokratiska ledamöterna i kommittén för reavinstbeskattning har framfört. Socialdemokraterna sade nämligen att man på sikt bör avveckla systemet med uppskov för reavinster. Det tycker jag vore en mycket beklaglig utveckling.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1986/87:427 om sandsugningen utanför Falsterbonäset

Anf. 10 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Per Stenmarck har frågat miljö- och energiministern om hon är beredd att ta de vidare initiativ som är nödvändiga för att nå en lösning på frågan om sandsugning utanför Falsterbonäset.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Som jag redogjorde för här i kammaren för tre veckor sedan hade det då inte framkommit några ytterligare sakskaäl som föranledde en omprövning av regeringens beslut att meddela Kockums AB tillstånd enligt kontinentalsockellagen till sandtäkt inom allmänt vattenområde vid Sandflyttan i södra Öresund. Detta förhållande gäller alltjämt. Som svar på Per Stenmarcks fråga vill jag framhålla att regeringens beslut i tillståndsfrågan därför ligger fast.

Jag vill ytterligare en gång erinra om att regeringen inte har, som det sagts i den allmänna debatten, gett klartecken till sandsugningen. Regeringen har meddelat att sandsugningen får ske under förutsättning att Kockums AB får tillstånd enligt vattenlagen. I prövningen enligt vattenlagen är det väl sörjt för att t. ex. miljöfrågor och liknande aspekter blir allsidigt belysta, innan ärendet är slutligt avgjort. Detta kommer att ske genom ett domstolsförfarande med opartisk och fristående vetenskaplig expertis och med möjlighet

för berörda parter, bl. a. Vellinge kommun, att framlägga egna utredningar och analyser. De olika parterna har också möjlighet att ställa krav på sådana undersökningar som de anser nödvändiga. Vattendomstolens dom kan överklagas.

Täktverksamheten kan i princip inte påbörjas förrän domstols lagakraftvunnen dom föreligger.

Jag vill också påminna om att regeringens tillstånd bl. a. är förenat med villkor att Sveriges geologiska undersökning (SGU), om täkten inverkar menligt på allmänna eller enskilda intressen, kan minska eller utesluta täktvolym, täktområdet eller del av detta.

Anf. 11 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret.

Min fråga till miljöministern var föranledd av två faktorer. Den ena är att miljöministern efter ett halvårs tystnad äntligen tog till orda i ärendet och sade: "Saab borde försöka hitta en annan lösning än sandsugning", därför att "företaget riskerar bakslag och dyra förseningar om man inte hittar en annan lösning".

Den andra faktorn är att Saab vidhåller detta alternativ, med motiveringen att det är detta som regeringen har anvisat.

Det framstår, tycker jag, som något underligt när ett företag upphöjer regeringsbeslut till högsta visdom och med alla medel klamrar sig fast vid det, medan regeringen själv säger: Nej, bry er inte om vad vi har sagt, utan hitta ni en annan lösning i stället. Detta förefaller något grönköpingsaktigt.

Låt mig därför mot bakgrund av miljöministerns uttalande få fråga: Delar regeringen den av miljöministern framförda uppfattningen? Om så är fallet: Varför kan då inte regeringen medverka till att finna en annan lösning genom att hänvisa till en sådan?

Thage Peterson talar i olika sammanhang, så också här, om att sandsugningen skall kontrolleras under den tid då den pågår. Om det skulle inträffa några förändringar under själva arbetets gång, skall verksamheten kunna avbrytas. Detta är positivt, för det vittnar om att även regeringen, pressad dels av en massiv opinion, dels av en alltmer enig sakkunskap, nu börjar tveka i fråga om konsekvenserna av sandsugning utanför Falsterbonäset.

Men låt mig fråga: På vilket sätt tänker regeringen förhindra skador, om sådana inträffar något år efter det att verksamheten har skett? Det är ju på det viset skador hittills har inträffat. Skall då sanden forslas tillbaka igen?

Anf. 12 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Per Stenmarck deltog i en uppvaktning på industridepartementet den 17 mars. Han har fått all den information han har önskat i frågan. Det var litet okunnigt av honom att just nu säga att regeringen hade pressats av opinionen, när jag har meddelat honom i svaret att vattendomstolen har att pröva frågan. Det är inte någon följd av att frågan nu har börjat diskuteras av Per Stenmarck och flera andra nere i Malmö. I regeringens beslut från förra året ingick, att vattendomstolen skulle ta hand om frågan, liksom också villkoret att SGU skulle bevaka täktverksamheten.

Det är alltså både felaktigt, litet lögnaktigt och okunnigt av Per Stenmarck

att här säga att dessa mycket stränga åtgärder från regeringens sida har vidtagits till följd av opinionen nere i Malmö, en opinion som han till äventyrs själv kan ha deltagit i.

Vad statsrådet Dahl sade, och vad jag också vill omnämna, är att vi har erfarenhet att Saab-Scania undersöker alternativa sätt att tillgodose sitt behov av fyllnadsmaterial. Men det är mycket viktigt att komma ihåg att regeringens tillstånd är förenat med villkoren som gäller vattendomstolens prövning och SGU:s bevakningsuppdrag.

Anf. 13 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Jag trodde att varje regering och varje industriminister var beredd att lyssna på opinionen. Så är uppenbarligen inte fallet.

När industriministern talar om att verksamheten skall kontrolleras under den tid då den pågår, så finns naturligtvis inbyggt i detta, att om skador uppkommer först senare, så går det ändå aldrig att bevisa något samband. Det är säkert också helt riktigt. Och om naturen skadas, kommer säkert industriministern att stå här i kammaren i denna talarstol och bara hänvisa till naturliga förändringar, precis som han hittills har gjort i detta ärende.

Men låt oss i stället vända på bevisbördan för en gångs skull! Kräv först att dessa remissinstanser, som industriministern alltid hänvisar till, skall visa att det inte föreligger något samband! Därefter kan vi möjligtvis diskutera om sandsugning skall få ske.

Allt mer krampaktigt klamrar sig industriministern fast vid förhoppningen att vattendomstolen genom ett avslag skall rätta till det som regeringen ställt till med. Låt mig fråga: Var regeringen införstådd med denna uppenbara risk för bakslag, när man fattade sitt snabba beslut i december?

Anf. 14 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Det är egentligen ett häpnadsväckande påstående som Per Stenmarck här gör om vattendomstolen. Han förvandlar vattendomstolen till en nullitet, till en instans som tydligen ingenting kan i den här frågan, eller som inte skulle handlägga ett sådant här ärende utifrån de lagar och villkor som regeringen har föreskrivit.

Jag vill erinra om att vattendomstolen vid sin beredning av ärendet remitterar detta till naturvårdsverket, länsstyrelsen och kommunen. Naturvårdsverket och Vellinge kommun har då möjlighet att ställa kravet att sökanden skall bekosta sådana undersökningsarbeten som de anser vara nödvändiga. Det allmännas intressen bevakas i vattendomstolen av kammarkollegiet, med stöd av naturvårdsverket, fiskeristyrelsen och länsstyrelsen. Hela denna uppläggning borgar för att vattendomstolen, precis som regeringen har önskat, kommer att göra en ordentlig genomgång av ärendet.

Anf. 15 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Jag har den allra största respekt för vattendomstolen och utgår ifrån att den kommer att göra en helt annan och mera seriös bedömning än vad regeringen har gjort.

Industriministern hänvisar ofta till remissinstanserna. Låt mig få redovisa vad några sakkunniga har sagt i ärendet.

I ett yttrande till vattendomstolen hänvisar länsstyrelsen i Malmöhus län till en lång rad punkter. Det berörda området är, menar man, riksobjekt för såväl naturvård och kulturminnesvård som friluftsliv. Man menar att sandsugningens effekter inte har tillräckligt klarlagts.

Malmö stad har dragit tillbaka sin ansökan.

Militärområdesbefälhavaren säger i en tidningsintervju att han är mycket oroad för territorialgränsen. – Man ställer sig frågan: Vad händer egentligen om denna flyttas? Det är inte Saabs och inte heller vattendomstolens ansvarsområde, utan det är primärt regeringens ansvarsområde.

Sjöfartsarkeologisk expertis är orolig.

Låt mig fråga: På vilket sätt kommer det att kontrolleras att fornminneslagen efterföljs i detta sammanhang?

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1986/87:428 om sysselsättningen vid LKAB:s gruva i Malmberget

Anf. 16 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att samtliga gruvarbetare i Malmbergsgruvan skall få behålla sina jobb.

LKAB har under senare år visat goda resultat. Under år 1987 kommer dock resultatet att försämrats radikalt. Skälet är att intäkterna sjunker till följd av att malmpriserna i svenska kronor minskar kraftigt. Även för åren därefter måste marknadsläget bedömas som besvärligt till följd av ett utbudsöverskott av järnmalm på världsmarknaden.

En av förutsättningarna för att LKAB även fortsättningsvis skall kunna vara konkurrenskraftigt är att kostnaderna inte överstiger den nivå som konkurrenterna har. På vilket sätt detta skall ske är emellertid en fråga som LKAB:s styrelse och verkställande ledning har att hantera.

Jag är inte beredd att föreslå regeringen att försöka förmå LKAB:s styrelse och ledning att agera på visst sätt när det gäller bolagets löpande skötsel.

Anf. 17 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag får först tacka industriministern för svaret. Det är uppenbart att industriministerns beskrivning av det ekonomiska läget för LKAB:s järnmalmshantering kan vara helt riktig, men den slutsats som industriministern drar av den beskrivningen är ganska häpnadsväckande. Om man ser att ett stort företag, som betyder oerhört mycket för en bygd och en kommun som Gällivare, börjar svikta i lönsamhet, då drar landets industriminister den slutsatsen att det är viktigare att bolaget självt får lösa sina problem än att ingripa.

Vi har gång på gång från vpk ställt krav på att bolaget skall bredda produktsortimentet, starta handelsgödseltillverkning och tillvarata malminnehållet mera i dess helhet. Nu när lönsamheten minskar ankommer det på styrelsen för bolaget att fatta de nödvändiga besluten, menar industrimis-

tern. Men detta är en stor och viktig samhällelig fråga, en stor och viktig fråga för befolkningen i Gällivare.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till industriministern: Anser inte industriministern att LKAB:s gruva i Malmberget är så viktig att han kan tänka sig ett ingripande från regeringen för att förbättra förutsättningarna att driva den vidare under en mycket lång tid framöver?

Anf. 18 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag har sagt tidigare att jag gärna diskuterar med Paul Lestander i riksdagen. Men om han vill ta upp nya frågor om LKAB och Malmbergsgruvan, får han ställa de frågorna, och han skall då få svar på dem.

Den fråga han har ställt är närmast entreprenörsfrågan, frågan om driften av gruvan – jag har frågan framför mig. Jag har sagt att i en sådan fråga går inte jag eller regeringen in, utan den skall styrelsen och ledningen avgöra. Sedan finns det regler för de fackliga organisationernas inflytande i styrelsearbetet och för hur förhandlingar skall ske.

Låt mig tillägga följande. Som Paul Lestander säkert vet, har Malmbergsgruvans ledning nu kommit överens med Gruvfyran om att en gemensam arbetsgrupp skall tillsättas för att behandla entreprenörsfrågan. Dess uppgift är dels att kartlägga entreprenadverksamhetens omfattning, dels att jämföra kostnaderna för olika arbeten som utförs i egen regi resp. av entreprenörer. Jag ser positivt på att ett gemensamt underlag tas fram av parterna, företagsledningen och facket, i denna inflammerade fråga.

Sedan vill jag också gärna korrigera en missuppfattning från Paul Lestanders sida. LKAB har inte hotat med att avskeda personal. Bolagets avsikt är att minska personalen med hjälp av naturlig avgång, förtidspensionering och avgångsvederlag.

Jag har många synpunkter på gruvverksamheten för övrigt och på LKAB:s framtid, och Paul Lestander är välkommen att ställa en fråga om de sakerna. Då skall jag ge honom mitt svar.

Anf. 19 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Naturligtvis är känslan att vi kan diskutera med varandra ömsesidig – jag diskuterar gärna med industriministern. Men de slutsatser man måste dra av diskussionerna är ändå viktigare än diskuterandet i sig – även med respekt för Thage Petersons trevlighet.

När det gäller utvecklingen i Malmfälten och speciellt Malmbergsgruvan är det korrekt att jag ställde min fråga om just entreprenadverksamheten. Men det är ändå så att industriministern, som den främste representanten för ägaren-staten, måste ha någon uppfattning om hur man bör utveckla gruvdriften i Malmfälten. Den frågeställningen är inte ointressant i en sådan här diskussion, eftersom frågan gällde hur man skulle kunna behålla alla jobb åt gruvarbetarna i Malmberget.

Anf. 20 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag har ingenting emot att vid ett senare tillfälle diskutera dessa viktiga frågor. Nu har emellertid Paul Lestander, som han själv erkände, fått svar på den fråga han ställde, och frågeinstitutets innebörd är just att man skall lämna svar på de frågor som ställs.

Sedan vet jag inte varför Paul Lestander tog illa upp för att jag uttryckte en vänlighet om honom.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

Anf. 21 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Vänligheten är ömsesidig – där vill jag turnera.

Man måste ändå komma ihåg att när man svarar att det här är en fråga för bolagets styrelse vänder man på ansvaret. Ägaren har det yttersta ansvaret för driften och det yttersta samhälleliga ansvaret för vad som händer i Malmfälten. Därför försökte jag få industriministern att utvidga svaret och att mera analytiskt bedöma vad som kommer att ske och vad man skulle kunna göras för att ge en mer positiv inriktning åt utvecklingen i Malmfälten.

*Om statligt stöd för viss
industrietablering i
Luleå*

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1986/87:449 om statligt stöd för viss industrietablering i Luleå

Anf. 22 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Erik Holmkvist har frågat mig om regeringen vill medverka till att Saab erbjuds likvärdiga finansiella villkor från statens sida som i Malmö om etableringen flyttas till Luleå.

Att flytta den planerade bilfabriken från Malmö till Luleå är såvitt jag känner till inte aktuellt.

Det ekonomiska stöd som regeringen utlovat för etableringen av en ny bilfabrik i Malmö är motiverat av att projektet tillför Malmöregionen ett väsentligt antal nya arbetstillfällen. Dessa nya arbetstillfällen skall motverka de negativa konsekvenser som följer av att Svenska Varv AB upphör med produktionen av handelsfartyg vid Kockums i Malmö.

Anf. 23 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Det är egentligen oförklarligt att företagen inte står i kö för att få etablera sig i Norrbotten, med tanke på alla de fördelar som vi kan erbjuda dem. Det kan bara finnas en orsak: Företagen känner inte till hur fördelaktigt det är att etablera sig just hos oss där uppe. Vi har ett färdigt industriområde – ett monument efter Stålverk 80 – med en färdig djuphamn, som bara den är en investering värd flera hundra miljoner. En väl utbyggd infrastruktur en timmes flygväg från Mellansverige, närheten till högskolan och alla dess resurser samt Saabs etablering i Luleå utgör exempel på att det kan bli lyckade etableringar.

Vidare utgör med tio procentenheter sänkta arbetsgivaravgifter en mycket positiv faktor vid en etablering. Lägre pris på el än i övriga delar av landet, fraktstöd som neutraliserar kostnaderna för frakter från Luleå och nedåt, tillgång till väl utbildad arbetskraft i rätt ålder och med liten rörlighet samt den höga arbetslösheten i Norrbotten borde också motivera etableringar just där uppe.

I Norrbotten har vi kulturellt sett en bra miljö. Närheten till fjäll och hav samt till friska vatten och orörd natur är ju också någonting positivt för

framtida etableringar, liksom när det gäller personalen.

Industriministern säger i sitt svar – och det tackar jag för – att det är av sysselsättningskäl som den här verksamheten har förlagts till Malmö. Jag vill då påminna om att vi i Norrbottens län förlorade 2 000 arbetstillfällen under 1987 och 5 000 industrijobb mellan 1976 och 1985. Det om något borde motivera även regeringen att göra den här typen av investeringar där uppe.

Anf. 24 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Med hänsyn till den debatt som har förevarit nere i Malmö om den aktuella bilfabriken kan jag faktiskt förstå Erik Holmkvists fråga. Men Erik Holmkvist och Luleå är inte ensamma om att efterfråga Saabs Malmöfabrik, utan tre andra intressenter har också anmält sitt intresse för att få ta över bilfabriken.

Vidare är det så, Erik Holmkvist, att majoriteten i Malmöregionen och i Skåne över huvud taget nog ändå vill att bilfabriken skall hamna i Malmö, att den skall byggas där enligt uppgörelsen med regeringen. Den behövs ju där, med tanke på varvsarbetarna som tvingas lämna Kockums och med tanke på de arbetslösa ungdomarna i Malmöregionen.

Men som alltid i sådana här sammanhang finns anhängarna inom den tysta opinionen, och de brukar ju inte så att säga få plats i medierna.

Men jag skall faktiskt erkänna, Erik Holmkvist, att också jag i vissa dystra stunder har funderat över beslutet om bilfabriken. Flera helger i vinter har jag fått samtal hem till bostaden från människor i Malmö som har protesterat mot bilfabriken och dess placering. Man har också anklagat industriministern för denna industriplacering. Det är väl under sådana förhållanden mänskligt att även jag då och då har undrat om det inte finns någon som är för bilfabriken och varför man i så fall inte tar till orda i den allmänna debatten.

Men, som sagt, jag kommer inte att ta några initiativ i frågan. Ändå erkänner jag att det skulle behövas både en och två bilfabriker i Luleå.

Anf. 25 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Industriministerns deklaration att bilfabriken kanske hellre skulle ha anlagts i Luleå och Norrbotten är som musik att lyssna till.

Faktum är att de problem som Saab ser ut att få i Malmö kan göra att projektet drar ut på tiden. Vattendomstolens dom kan överklagas, sade industriministern nyss, och vad det kan betyda förstår var och en.

Debatten visar på problemen i Malmö. Fabriken har placerats i centrum, och man kan fråga sig hur klokt det är. Jag vill konstatera – jag gör det nu och jag kan få göra det även senare – att en placering av Saabs fabrik eller liknande i Luleå och Norrbotten definitivt är ett plus såväl för Saab och något annat företag som för Norrbotten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 26 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Hugo Hegeland har, med anledning av en intervju med mig i Dagens Industri den 14 mars 1987, frågat om jag förbereder en proposition om att av företagen icke använda pengar i förnyelsefonderna ej skall återbetalas till företagen.

Erik Holmkvist har frågat om mitt svar i intervjun skall tolkas så att en socialdemokratisk regering kommer att konfiskera inestående – och efter fem år – ej ianspråktagna medel på förnyelsekonton.

Mitt svar på Hugo Hegelands och Erik Holmkvists frågor är nej. Med anledning av frågorna vill jag framhålla att förnyelsefonderna tillkom i direkt anslutning till 1985 års centrala avtalsuppgörelse. Det är regeringens förhoppning att de används för sitt ändamål fullt ut. Det är viktigt för Sverige och svensk industri att stora satsningar görs på utbildning, forskning och utveckling och att dessa satsningar inte i onödan fördröjs. Regeringen avser att noga följa utvecklingen och verka för att fonderna används för avsett ändamål.

Anf. 27 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret och konstaterar att han har utnyttjat möjligheten att glida förbi kärnfrågan.

I intervjun i Dagens Industri sade industriministern faktiskt: Nu ligger pengarna i fem år. Men om företagen går och drömmer om att kunna få tillbaka oanvända pengar om fem år så kommer den drömmen att spolieras – åtminstone om det sitter en socialdemokratisk regering.

Nu säger industriministern i svaret: "Regeringen avser att noga följa utvecklingen och verka för att fonderna används för avsett ändamål."

Men på vad sätt kan regeringen verka för att fonderna skall användas för avsett ändamål? Vad har regeringen för maktmedel? Enligt riksdagens beslut får företagen utnyttja fonderna om de anser att behov föreligger och facket går med på det, men om de inte gör det får de tillbaka pengarna efter fem år och måste då betala skatt på pengarna. Dessutom är de insatta pengarna på kontona räntelösa.

Något tänker industriministern tydligen göra. Står industriministern fast vid det klara uttalandet i Dagens Industri? Man tror naturligtvis att regeringen förbereder någon ny konfiskation eller kanske någon ny sorts fond. Det enda regeringen har visat sig mäktig i förnyelseavseende är, tycker jag, att komma med ständigt nya fonder.

Anf. 28 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Även jag tackar för svaret. Vad som har hänt är att vi har fått en engångsskatt på pensioner om 18–20 miljarder kronor samt en forsknings-skatt på affärsbankerna om 600 milj. kr., och nu är vi måhända på väg att få en förnyelsefondsskatt på företagen som kan komma att ge 3–4 miljarder.

Industriministern säger i en intervju: Nu ligger pengarna, alltså förnyelsefonderna, stilla i fem år. Om företagen drömmer om att få tillbaka oanvända pengar efter fem år bör de förstå att den drömmen kommer att spolieras.

åtminstone om det då sitter en socialdemokratisk regering. Det blir fallet trots vad som sades i den proposition som riksdagen antog.

Detta är facit bara några månader efter beslutet om förnyelsefonderna. Till detta kan läggas införandet av löntagarfondsskatt, förlorade avdragsmöjligheter, m. m. – alltsammans förändringar över en natt.

Industriministern sade i en intervju den 13 mars i år: Företagen är för kortsiktiga och styrs i alltför hög grad av sina vinstintressen.

Den socialdemokratiska regeringen har genom sitt agerande på ett flagrant sätt verkligen gett näringslivet motiv för att handla kortsiktigt – men det har näringslivet inte gjort. Det visar industrins utveckling under de senaste åren, som också är ett tecken på industrins ansvar.

Kan vi lita på att industriministern kommer att ta avstånd från inrättandet av ännu en engångsskatt, denna gång på företagen? Vi har fått två besked – ett tidigare, som tyder på att industriministern vill ha pengarna, ett annat i dag. Vilket gäller?

Anf. 29 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Låt mig börja med att säga att intervjun i Dagens Industri var godkänd av mig. Där gav jag uttryck för otålighet över att det har gått mycket långsamt att komma överens ute i företagen om användningen av förnyelsefondmedlen. Jag och regeringen i övrigt har trots det, som jag har sagt i mitt frågesvar, goda förhoppningar om att man snabbt skall kunna komma fram till bra beslut avseende fondernas användning. Det var ett led i avtalsrörelsen att fonderna skulle komma de anställda till del.

Jag har dessutom svårt att tänka mig att det kan anses som god finanspolitik ute i företagen att låta fondmedlen ligga oanvända i riksbanken utan förräntning. Jag är också övertygad om att de fackliga organisationerna, som just i avtalsrörelsen tillmätte dessa förnyelsefonder en utomordentligt stor betydelse, kommer att driva på företagsledningarna för att fonderna skall utnyttjas till de ändamål de är avsedda för.

Jag hoppas faktiskt att de politiker som har intresse av investeringar och utveckling – till dem räknar jag Hugo Hegeland och Erik Holmkvist – skall mana företagen att använda förnyelsefonderna. För detta opinions- och påtryckningsarbete återstår nu fyra år av den tid som förnyelsefonderna skall verka. Men i dagsläget finns inte någon anledning för regeringen att vidta åtgärder. Regeringen planerar inte heller några åtgärder.

Herr talman! Jag börjar bli litet orolig för Erik Holmkvist. Och jag undrar om inte norrbottningarna börjar bli en smula konfunderade över hans agerande här i riksdagen. När jag i kammaren talar för åtgärder för att stärka Norrbotten, då kommer Erik Holmkvist upp i talarstolen och angriper mig. När jag uppmanar det privata näringslivet att göra insatser som skulle betyda mycket för Norrbotten, då talar han om konfiskation eller också sitter han stilla i sin bänk.

När får jag någon gång stöd av Erik Holmkvist för åtgärder som skulle betyda mycket för Norrbotten?

Anf. 30 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Problemet är ju, industriministern, att förnyelsefonderna är fel tänkta från början. Som industriministern mycket riktigt påpekade kom de till som ett resultat av förhandlingar under 1985 års avtalsrörelse. Det var inte så att någon hade satt i gång en utredning och sagt att det behövde forskas och utbildas mer inom företagen, utan frågan var: Hur skall vi få en lugn avtalsrörelse? Svaret blev: Vi inför fonder.

Jag vet inte hur många olika slags fonder vi har i Sverige. Regeringen tror, att om vi bara inrättar en fond kan vi lösa problem. Men det förhåller sig tvärtom. Förnyelsefonderna verkar konserverande på företagsstrukturen. De företag som har gjort goda vinster skall sätta in 10 % av vinsten, om denna överstiger 500 000 kr. Men de företagen behöver inte någon särskild utbildning eller någon särskild forskning. Det är ju de företag som inte gör vinster som verkligen behöver forskning för att de skall kunna hålla sig kvar.

I stället har vi fått ett utbildnings- och konferensraseri. Facket skall vara med och bestämma och godkänna hur pengarna används. Det har gått snett när det gäller användningen av dessa fonder – det hela var snett tänkt från början.

Anf. 31 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Jag utgår från att det industriministern säger i riksdagen är det vi har att rätta oss efter. Det som industriministern sagt skulle innebära att industriministern inte avser att föreslå konfiskation av de medel vi debatterar.

I och för sig kan det finnas skäl att uppmana företagen att göra insatser, men vi vet också att svårigheterna är stora. Man har svårt att komma överens med facket. Förhoppningsvis skall det bli en ändring till det bättre – även jag håller med om att det är dålig förräntning på pengarna.

Industriministern undrar när han skall få stöd av mig. Industriministern skall få stöd av mig varje gång industriministern tar vara på förslag bl. a. i våra motioner. De utgör ett gott underlag, som jag tror att industriministern har nytta av att ta del av.

Industriministern säger att han vill ta hit japaner. Ja, men då måste vi se till att vår industripolitik blir positiv för företagen.

Anf. 32 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag skall göra Erik Holmkvist ledsen när han nu vandrar tillbaka till sin bänk. Jag kommer inte att driva närings- och regionalpolitik i Sverige i enlighet med förslag som framförs i moderaternas partimotioner. Men jag är fullt klar över riksdagens beslut angående förnyelsefonderna. Jag kan således lugna herrar Hegeland och Holmkvist med att ingen form av retroaktiv beskattning eller konfiskation är aktuell. Det får dock inte hindra mig som ansvarig för näringslivsfrågorna att på olika sätt mana företag och fackföreningar att utnyttja fonderna, och detta kommer jag att göra i olika sammanhang. Jag vill bl. a. understryka vikten av att företagen verkligen fullt ut använder fonderade pengar för de ändamål till vilka de är avsedda.

Det borde, Hugo Hegeland, vara ett gemensamt intresse för oss alla att öka de anställdas kompetens – och varför inte också företagsledningarnas kompetens.

Anf. 33 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Varför inte också öka regeringens kompetens och inrätta en förnyelsefond för regeringen – det blir tydligen pengar över till det.

Att företagen inte utnyttjar dessa fonder beror naturligtvis på att de är fel tänkta. Det är egentligen otroligt att man måste uppmana företagen att utnyttja fonderna, om de nu är så bra som industriministern säger. Även statsministern har försvarat dem och sagt att det är fråga om den största utbildningsrevolutionen i Sverige på ett tiotal år. Då frågar man sig varför en sådan sak måste klaras via industridepartementet och inte klaras genom utbildningsdepartementet.

Fonderna verkar i en riktning som är rakt motsatt den som avsågs, och det beror på att det inte fanns någon genomtänkt motivering i grunden, utan de tillkom genom ett ad hoc-beslut. Frågar sig inte industriministern också vad det är för fel på fonderna eftersom man måste uppmana och hota företagen att om pengarna inte använts inom fem år, då skall de användas till något annat – i varje fall om industriministern är kvar i regeringen.

Anf. 34 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Industriministern säger att han inte kommer att titta på våra motioner, och det är en stor brist. Industriministern borde som ansvarig för industripolitiken i vårt land noga studera även oppositionens förslag och ta till sig det som är bra. Detta är bästa sättet.

Det är bra att pengarna inte kommer att konfiskeras, och jag säger ännu en gång att det är skönt att ha fått det beskedet. Men jag konstaterar liksom Hugo Hegeland att dessa fonder är fel tänkta från början till slut – de är både felkonstruerade och felaktiga i sak.

Så vill jag säga till industriministern att den typ av hot som industriministern uttalade i intervjun skapar sådan osäkerhet i företagarleden att industriministern borde förstå att man inte kan gå ut med ett sådant uttalande. Dessutom finns det risk för att industriministern blir slav under uttalandet.

Anf. 35 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Hugo Hegeland ville ha förnyelsefonder för att öka regeringens kompetens. Jag skall vara generös och säga att jag gott kan tänka mig någon form av utbildningsinsatser för att höja en och annan riksdagsledamots kompetens också.

Vad jag sade var att det borde vara ett gemensamt intresse för oss alla att förnyelsefonderna används till utbildningsinsatser, till utveckling och till forskning, för att öka företagets konkurrenskraft – de är avsedda för det. Därigenom ökar vi förutsättningarna för svenskt näringsliv att framgångsrikt konkurrera på export- och hemmamarknaden när det gäller produkter, priser, teknologi och mycket mer. Därför skall man inte förringa betydelsen av förnyelsefonderna. De kom till för att så att säga höja denna kompetens, för att öka konkurrenskraften.

Att jag är så angelägen att fonderna skall utnyttjas kan också ses mot bakgrund av de utbildningsklyftor som finns, inte minst inom industrin. Fortfarande är det så att 450 000 anställda enbart har folkskole- eller

grundskoleutbildning, vilket gör dem betydligt sårbarare för arbetslöshet än de skulle vara om de hade en bättre utbildning.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

Om förnyelsefonderna

Anf. 36 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Industriministern vill nu gå ifrån sitt uttalande i Dagens Industri. Jag kan inte orda om det, men jag skall gå till Dagens Industri och be att få lyssna på bandet; den intervjun är säkerligen inspelad, och det går därför att kontrollera om orden föll på ett annat sätt.

Förnyelsefonderna är fel tänkta, och det är därför företagen inte ens på uppmaning kan använda dem. Andra länder som ligger väl framme klarar sig bra utan förnyelsefonder. Inte behöver vi ta pengar från företagen, placera dem på räntelöst konto i riksbanken och säga: Detta är nödvändigt för att ni skall utbilda er, utveckla er och forska mer! Vilka företag behöver de uppmaningarna? Det är ju fullständigt orimligt!

5,3 miljarder har betalats in, och av dessa har bara 1,8 miljarder utnyttjats, trots att man verkligen har ansträngt sig. Dessa företag har tvingats göra på det här sättet, medan däremot de företag som verkligen behöver utvecklas som sagt inte har några pengar att avsätta till detta.

Anf. 37 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag har godkänt intervjun i Dagens Industri. Som ansvarig för näringslivsfrågorna kommer jag att på olika sätt fortsätta att mana företag och fackföreningar att utnyttja fonderna, därför att jag anser att de innebär en storartad möjlighet för svensk industri att snabbt öka sin kompetens. Jag begär inte att Hugo Hegeland skall acceptera det resonemanget, men detta är faktiskt av vitalt intresse för svensk industri.

Det är intressant att föra den här debatten. När man manar det privata näringslivet till insatser, t. o. m. när det sker så försiktigt som när man säger att man förväntar sig att näringslivet skall leva upp till sina åtaganden, är det alltid ett hot mot kapitalets intressen. Man får inte ens antyda att näringslivet har några skyldigheter i sammanhanget. Det är en slutsats av den här debatten, som Hugo Hegeland har startat.

Anf. 38 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Industriministerns argumentering blir allt egendomligare. Man frågar sig: Hur har ekonomisk utveckling och förnyelse tidigare över huvud taget varit möjlig i Sverige – vi har ju inte haft förnyelsefonder före 1985. Ingen människa har hävdat att vi måste ha förnyelsefonder för vår ekonomiska utveckling, som under efterkrigstiden var enorm. Det resonemanget håller inte, och det har industriministern erkänt genom att säga varför förnyelsefonderna kom till.

Vi behöver inte uppmana företagen att förbättra sin utbildning och kvaliteten på sin forskning; det begriper de själva – det är därför de är företagare. När vi samlar in pengar från företagen och sätter dem på ett konto i riksbanken och säger: Nu skall ni använda dem till det och det – tror någon att det stimulerar företagen att använda dem till saker som de anser självklara? Om det vore så självklart som industriministern framställer det, skulle pengarna naturligtvis ha varit använda för länge sedan. Det är de inte,

och det visar att det hela är fel tänkt från början.

Bakgrunden är att skattesystemet är felaktigt, så företagen ligger med stora likvida medel och vet inte riktigt hur de skall använda dem. Vi får därför fastläsningseffekter till följd av skattesystemets utveckling, och det vållar socialdemokraterna bryderi.

Anf. 39 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Industriministern säger att han tänker fortsätta att påverka och mana. Men jag vill alldeles bestämt påstå att industriministern har hotat och skrämt. Det är här inte fråga om att mana utan om att hota och skrämna företagsamheten.

Det är risk att det blir en självuppfyllande profetia när industriministern uttalar sig på detta sätt. Det finns krafter inom socialdemokratien som mer än gärna ser att det blir en ny engångsskatt när det gäller förnyelsefonderna. Jag tycker att industriministern, så klok karl som han är, nog borde fundera över vilken form detta manande skall ta sig, så att vi inte får en upprepning.

Anf. 40 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag skall gärna föra en fråge- eller interpellationsdebatt med Hugo Hegeland om företagets och näringslivets utvecklingskraft och om varför svensk industri i dag är så modern och så stark. Men det är ett särskilt ämne, och det diskuterar jag gärna med Hugo Hegeland. Sverige får i dag erkännanden och beröm från många olika håll för sin ekonomiska politik och industripolitik. Jag skulle gärna vilja dela med mig litet av den insikten i en kommande debatt.

Jag måste på nytt vänligt säga till Erik Holmkvist att det vore intressant om man någon gång fick stöd i arbetet med att mana fram insatser som så småningom kommer att betyda mycket för Norrbotten. Jag har fört så många diskussioner här i kammaren med Erik Holmkvist, och jag har varje gång saknat ett sådant stöd. Jag vet inte riktigt vad det beror på.

Anf. 41 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag tar gärna en mera ingående debatt om dessa frågor med industriministern, och jag skall återkomma.

Men är det inte underligt att industriministern kritiserar företagen för att de inte utbildar sitt folk, utvecklar sig och forskar, och samtidigt drar man ner på anslagen till utbildningen i Sverige? Där har man ju fått dra ner på verksamheten – 2 % om året eller 5 % under tre år. Därefter går man ut till bankerna och säger: Nu tycker vi att ni skall satsa 600 miljoner på forskning, för vi har inga pengar till det. Det är ju ett annat problem, att regeringen på så sätt torrlägger.

Det allvarliga är att förnyelsefonderna motverkar sitt syfte. Syftet är i och för sig bra. Men varför fungerar det inte i praktiken? Jo, de företag som har goda vinster har inte starkare behov av utbildning, utveckling och forskning än de företag som inte går med vinst. Det är naturligtvis där vi skall göra insatser.

I botten ligger ett felaktigt skattesystem som låser in likviditeten hos företagen. De planerar på olika sätt för att behålla dessa likvida medel. Då

får man denna underliga fördelning som låser fast kapitalet inom vinstgivande företag och inte leder till någon omallokering mellan olika företag. Där finns en verklig hämsko, och om det tar jag också gärna en debatt.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

*Om LKAB:s behov av
medel för utveckling
och expansion*

Anf. 42 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Industriministern efterlyser mitt stöd när det gäller satsningar på Norrbotten. Vi har skilda ideologiska uppfattningar. Det är det som avgör. Industriministern föreslår och ställer sig bakom skatter och fonder på olika områden som allesammans innebär mycket pengar till statskassan, medan vi menar att vi skall satsa på de enskilda små företagen, inte genom att höja deras skatter, utan genom att i stället förenkla för dem och möjliggöra deras insatser. Det är det som skiljer oss åt. Den dag industriministern lägger fram förslag i den riktning som jag har skissat kommer jag att helhjärtat stödja honom.

Jag är övertygad om att Norrbotten inte är betjänt av löntagarfonder, engångsskatter på pensioner, forskningsskatter på affärsbankerna eller förnyelsefondsskatter. Nu har vi i och för sig fått höra att de senare inte kommer. Men den typen av åtgärder är vi inte betjänta av.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1986/87:471 om LKAB:s behov av medel för utveckling och expansion

Anf. 43 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Erik Holmkvist har frågat mig om jag kan redovisa bakgrunden till LKAB:s minskade behov av medel för egen utveckling och expansion.

LKAB har till följd av goda resultat under senare år en mycket god likviditet. Bolaget kan därför finansiera lönsamma investeringar.

LKAB:s engagemang i SSAB är en följd av att SSAB köper cirka en tredjedel av Malmbergsgruvans produktion. SSAB är därmed LKAB:s största kund. Således är det ett väsentligt intresse för LKAB att bidra till en god utveckling inom SSAB.

Anf. 44 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! För ett år sedan – det var den 20 februari 1986 – svarade industriministern på en fråga som jag hade ställt till honom angående SSAB:s eventuella behov av riskkapital. Han sade då att han inte ansåg att det fanns anledning "att nu dra slutsatsen att SSAB skulle ha behov av något nytt riskkapital".

I dag, ett år senare, vet vi att SSAB:s utveckling varit allt annat än god. I dag behöver SSAB tillföras flera miljarder kronor för att kunna klara konkurrensen och klara sig ur krisen. Regeringens ägaruppföljning har varit allt annat än god.

När nu LKAB avser att gå in med 700 milj. kr. i riskkapital kan detta få återverkningar på LKAB:s framtid. Hoten mot LKAB är väl kända.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

*Om finansieringen av
en ny musikteater i
Göteborg*

Dollarfallet, låga frakter och framför allt Brasilien som malm-land plus en sviktande efterfrågan i Europa är faktorer som det bolaget kämpar oerhört hårt för att klara.

Jag säger inte att LKAB:s satsning är felaktig eller orimlig, men frågetecknen kvarstår även efter industriministerns svar, som jag också ber att få tacka för.

Hur ser LKAB:s scenario ut, enligt industriministern, när bolaget i dag kan anses ha resurser för aktieteckning för 700 milj. kr. i SSAB? Vi skall komma ihåg att LKAB står inför stora investeringar, om vi skall ha gruvorna levande de närmaste 25 åren. Det rör sig bara det om flera miljarder kronor, och i dag tror jag mig kunna säga att LKAB har röda siffror.

Anf. 45 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Det är inte brist på likviditet som i dag är LKAB:s problem, utan det är i stället minskade intäkter till följd av lägre malmpriser i svenska kronor. Det är därför av mycket stor vikt för LKAB att produktionskostnaderna kan sänkas, så att man klarar de lägre malmpriserna, att produktiviteten kan höjas och att det blir en ytterligare satsning på kvalitet.

Herr talman! Erik Holmkvist skriver i sin fråga att LKAB har ett minskat behov av medel för egen utveckling och expansion. Det är fel. Investeringarna beräknas i stället öka 1987, jämfört med 1986.

Anf. 46 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Det skall bli rationaliseringar inom LKAB, och vi vet att det innebär flera hundra färre anställda. Att det skall bli bättre kvaliteter är vi också övertygade om – det arbetar man mycket hårt med. Det här tillsammans skulle göra att situationen för LKAB blev litet bättre.

Men man kommer ändå inte att klara situationen med de åtgärderna, därför att konkurrensen har sänkt priserna, efterfrågan har minskat och dollarn, som alla malmer betalas i, har kraftigt gått ned.

Min fråga gällde hur det kan komma sig att industriministern anser att man kan avvara 700 miljoner från LKAB. Jag anser att det är en fråga som industriministern måste besvara. Hur kan det komma sig att det är möjligt att avvara så mycket pengar, när vi vet att LKAB står inför stora investeringar?

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1986/87:468 om finansieringen av en ny musikteater i Göteborg.

Anf. 47 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Kerstin Keen har frågat mig när regeringen kommer att utse en statlig förhandlingsman för att lösa vissa finansieringsproblem kring en ny musikteater i Göteborg.

Göteborgs kommunstyrelse har i skrivelse till regeringen begärt att en statlig förhandlingsman skall utses för att bl. a. skapa förutsättningar för att finansiera investeringskostnader och förväntad ökning av driftskostnader för

en ny musikteater och få till stånd en lämplig organisationsform. Kostnaderna för en ny musikteater har för investeringsdelen beräknats till ca 450 milj. kr. Vidare beräknas ökade driftskostnader för en ny musikteater med 15 milj. kr. samt ytterligare 10 milj. kr. i driftskostnader vid Stora Teatern.

Kravet på statligt stöd för förverkligande av en musikteater i Göteborg är omfattande. Frågan om tillsättande av en statlig förhandlingsman måste mot denna bakgrund övervägas noga. Jag kan därför för närvarande inte ge något besked i frågan.

Anf. 48 KERSTIN KEEN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kulturministern för svaret på min fråga. Det är ju en fördel för mig att kunna få snabbt svar, redan två dagar efter att jag inlämnat frågan. Men Göteborg får tydligen vänta ytterligare, trots att Sören Mannheimer och Göteborgs kommunstyrelse redan när de skrev den 14 januari anhöll om skyndsamt svar. Det har ju gått 10 veckor, och det kan väl knappast vara skyndsamt.

Jag håller med kulturministern helt och hållet om att detta är en komplicerad fråga. Det är förmodligen en av de mest komplicerade kulturfrågor vi har. Det är uppenbart att det är dyrt, stort och komplext. Det är inte självklart hur man skall organisera en musikteater i Göteborg, som sannerligen inte utnyttjas bara av göteborgarna. Göteborgarna har däremot fått betala förstudier som kostade 2,1 milj. kr. De är inte villiga att ensamma stå för vare sig kapitalkostnader eller driftskostnader.

Jag hoppas att Bengt Göransson, som faktiskt är riksdagsledamot för Göteborg, snarast löser frågan om att utse en statlig förhandlingsman. Såvitt man kan förstå i dag kan vi vänta oss att detta återigen blir en långbänk, trots att denna fråga redan tagit åtskilliga decennier.

För Göteborgs del har vi i alla fall kommit dithän att partierna är eniga om var teatern skall ligga, och vi är vidare eniga om vilket förslag som skall utvecklas. Nu återstår för regeringen att ena sig om vem som skall vara förhandlingsman och vilka direktiv vederbörande skall få.

Jag önskar varmt lycka till när det gäller att utse statlig förhandlingsman.

Anf. 49 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag noterar med tillfredsställelse den välgångsönskan jag får i arbetet att utse förhandlingsman.

I och för sig är inte detta den besvärligaste uppgiften i sammanhanget, eftersom förhandlingsmannen ju inte uteslutande har att fullgöra sitt förhandlingsuppdrag i kraft av sin personliga kompetens. Han måste också rimligen ha vissa uppfattningar om och viss försäkran om i vilken omfattning staten kan medverka till att möjliggöra denna musikteater.

Jag förutsätter att Kerstin Keen har uppehållit sig i riksdagen också andra dagar än den tisdag då hon ställde sin fråga och den torsdag då hon får sitt svar. Då vet hon att bland andra partier även folkpartiet har medverkat till att regeringen i dag inte kan överblicka vilka ekonomiska konsekvenser budgetbehandlingen denna vår får för statsbudgeten. Vi måste i det läget, i motsats till den borgerliga regering som vi efterträdde, också tillse att vi kan fullgöra de ekonomiska åtaganden som vi ikläder oss. Vi tvingas därför något avvakta tillsättandet av förhandlingsmannen.

Anf. 50 KERSTIN KEEN (fp):

Herr talman! Självfallet är det här fråga både om personlig kompetens hos förhandlingsmannen och om pengar. Det gäller dock inte pengar bara från staten utan också från de landsting som ligger runt omkring Göteborg. Jag noterar med glädje att kulturutskottets majoritet nu har ställt sig bakom genomförandet av en utredning om hur staten fördelar sina resurser, för undvikande av att dessa inte endast går till Stockholm.

Såvitt jag kan förstå är detta inte bara en fråga mellan partierna utan också en fråga om hur mycket verksamhet i Sverige som skall koncentreras till Stockholm. Jag har därför med glädje noterat att vår statsminister i förra veckan reste runt bland kulturorterna i Norrland. Jag hoppas att kulturministern i linje med sitt uppdrag som riksdagsledamot för Göteborg skall se till att Göteborg även kulturellt hamnar där det skall ligga, nämligen på Sveriges framsida.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1986/87:455 om visst forskningsprojekt i Bangladesh

Anf. 51 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Per Arne Aglert har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta med anledning av kritik mot en av styrelsen för u-landsforskning (SAREC) stödd forskningsinsats i Bangladesh rörande ett nytt koleravaccin.

Kritiken avser fältprovningen av ett koleravaccin som genomförs av det internationella diarréforskningscentret i Dacca. Detta center får bidrag av ett tjugotal givare, däribland SAREC, som svarar för 1–2 % av centrets budget.

Kolera är fortfarande ett stort hälsoproblem i Bangladesh och många andra u-länder. Det finns därför ett stort behov av ett effektivt koleravaccin. Det aktuella vaccinet har med stöd av SAREC utvecklats vid Göteborgs universitet. Det har efter noggranna förprovningar i Sverige, USA och Bangladesh godkänts av Världshälsoorganisationen (WHO) och centrets styrelse för fältprovning i stor skala i Bangladesh.

WHO har deltagit i uppläggningsen av fältprovningen, godkänt den ur etisk synpunkt och deltagit i kontroll av genomförandet. Bangladesh regering har också godkänt provningen.

Kritiken som åberopas av Per Arne Aglert härrör från ett institut för samhällsforskning, som arbetar på kommersiell grund i Dacca. SAREC har gått igenom kritiken och under hösten 1986 haft diskussioner med WHO och centret i Dacca. Varken WHO eller centrets styrelse och etiska kommitté har funnit skäl till anmärkning mot fältprovningen. Jag ser därför för närvarande inte någon anledning till ytterligare åtgärder.

Anf. 52 PER ARNE AGLERT (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och beklagar att jag i vår första debatt från denna talarstol är något mera negativ till ett u-landsprojekt än vad jag i vanliga fall brukar ha anledning att vara. Jag har inga invändningar emot det som sägs i svaret; jag tror att det är riktigt. Men kvar

står att i Bangladesh, i Sverige, i USA, i Västtyskland och i andra länder där det finns minoriteter bestående av personer från Bangladesh förekommer i dag en oerhört stark indignation och riktas kraftiga protester mot detta projekt. När jag förberedde mig i detta ämne hittade jag en artikel av en av SAREC:s tjänstemän, Hellen Ohlin. Hon säger bl. a. att förtroendet för den indiska hälsovården tyvärr är mycket lågt. Artikeln behandlar frågan om steriliseringsprojektet, som SIDA gav mycket pengar till och som i huvudsak sköttes av frivilliga organisationer. Projektet rönt efter hand ganska stark kritik. Efter en utvärdering beslutade man att lägga ned det, då man kom underfund med att regeringens vilja inte var folkets.

Innehållet i denna artikel skulle mycket väl kunna appliceras på det projekt som vi nu diskuterar. Jag tror inte att det stora flertalet i Bangladesh vet så mycket om detta. De som berörs vet mycket litet vad det är fråga om, och de tror knappast att forskningen bedrivs för deras skull utan att den bedrivs för de länder som bidrar till forskningen. Är det sant?

Anf. 53 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Det är självklart att vi från Sverige går in i ett sådant här forskningsprojekt därför att vi tror att det skall vara bra för de människor som berörs.

Kolera är en allvarlig sjukdom. Att försöka hitta ett bra koleravaccin är mycket viktigt.

Anf. 54 PER ARNE AGLERT (fp):

Herr talman! Även frågan om detta verkligen kommer att bli ett bra koleravaccin diskuteras i den utvärdering som Lena Hjelm-Wallén talade om. Det är möjligt att institutet i fråga drivs på kommersiell grund. Inte desto mindre har två svenska forskare av större dignitet, såvitt jag förstår, än de som driver detta projekt tillsammans med inhemska undersökare kommit fram med en rapport som är utomordentligt tveksam till hela projektet. Jag tror att det vore viktigt och värdefullt att man liksom när det gällde Indiens familjehälsovårdsprojekt drar sig ur det hela så snart som möjligt.

Anf. 55 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag kan inte uttala mig om huruvida vaccinet kommer att bli bra. Det här är en forskning som pågår i nuet. Jag tycker att man skall idka ordentlig källkritik så att man inte bara tror att allting är självklart, bara för att någon kritiserar.

SAREC:s styrelse har noggrant gått igenom kritiken. Jag har fullt förtroende för vad man har kommit fram till inom SAREC. Det gäller inte heller bara svenska myndigheter, utan både USA och regeringen i Bangladesh har liksom centret varit involverade i att godkänna denna fältprövning. Jag tycker att vi efter vad vi har hört i dag inte har någon anledning att sätta stopp för detta svenska projekt.

Anf. 56 PER ARNE AGLERT (fp):

Herr talman! Jag talar i detta ärende därför att jag är mån om Sveriges renommé när det gäller u-landshjälp, både i Bangladesh och i andra länder.

Det är omsorgen om att vi skall gå till väga på ungefär samma sätt i detta fall som när det gäller exempelvis Indien som gör att jag över huvud taget har tagit till orda.

Jag är mycket kritisk till det jag har läst. Bangladesh känner jag ganska väl, både genom besök i landet och genom umgänge med människor därifrån i Sverige. Jag vet – och jag tror att också Lena Hjelm-Wallén vet detta – att sanningen inte låter likadan i Dacca som i Stockholm, även om man talar om samma sak. Det är vår uppgift att försöka komma underfund med hur människor reagerar. Och mot det här reagerar de negativt oavsett vad vår regering eller regeringen i Bangladesh säger.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1986/87:473 om arbetsförhållandena vid Bai Bang

Anf. 57 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Rune Ångström har frågat mig om jag anser att arbetsförhållandena för skogsarbetarna i Vinh Phu-projektet är tillfredsställande med tanke på de krav Sverige ställer på ett biståndprojekt.

En undersökning som genomfördes år 1984 visade att arbets- och levnadsvillkoren för skogsarbetarna i Vinh Phu-projektets råvaruområde var dåliga. Sverige ställde därför krav på omfattande förbättringar.

Vid mitt besök kunde jag konstatera att förbättringar skett. Denna bedömning grundas självfallet inte enbart på vad jag själv kunde se under några dagar, utan även på vad som konstaterats såväl av dem som efter år 1984 undersökt skogsarbetarnas villkor som av de svenska skogsexperterna, som ofta arbetat i skogsområdet under flera år.

Rekryteringen har minskat kraftigt, eftersom det inte längre finns så stort behov av nya skogsarbetare. Den nyrekrytering som dock fortfarande sker inriktas främst på de provinser som ligger inom råvaruområdet.

Även om villkoren för skogsarbetarna förbättrats genom de svenska kraven, bör arbetet för förbättringar drivas vidare. Rekryteringsfrågorna, liksom skogsarbetarnas arbets- och levnadsvillkor, kommer att ytterligare belysas i en omfattande undersökning som nyligen inletts under ledning av professor Rita Liljeström. Undersökningen beräknas bli färdig i november i år. Den kommer att utgöra ett viktigt underlag inför ställningstaganden till fortsatt stöd till Vinh Phu-projektets skogsdel.

Anf. 58 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar bistandsministern för svaret på min fråga. Bakgrunden till frågan är ett inslag i Dagens eko den 15 mars – en intervju med bistandsminister Lena Hjelm-Wallén. Ämnet var skogsarbetarnas villkor i Vietnam. Det var Vinh Phu-projektet, även kallat Bai Bang, som var på tapeten.

Det som sägs här hemma i radion är en opinionsbildning som avser hemmaplan. Jag beställde en utskrift av intervjun från Sveriges Radio. Enligt utskriften sade bistandsministern: Sedan tycker jag allmänt om skogsarbetet

att villkoren tycks mig mycket bättre än vad jag föreställde mig hemma.

Ekot: Vad byggde du dina slutsatser på?

Lena Hjelm-Wallén: På vad jag har sett med egna ögon och de samtal vi har haft i brigaderna tillsammans med kvinnorna och brigadledarna.

Ekot: På vilka punkter har den svenska debatten varit fel?

Lena Hjelm-Wallén: Den har varit onyanserad vad gäller villkoren för skogsarbetarna både om man jämför med hur andra arbetare har det i Vietnam och om man jämför med skogsarbetare i Vinh Phu-projektet och skogsarbetare i andra länder.

Det finns 20 000 skogsarbetare i Bai Bangs råvaruområde. Det finns 400 skogsarbetarbrigader. Biståndsministern träffade 3 av dem. I intervjun säger biståndsministern att hon inte besökt andra områden eller sett andra skogsarbetare. Jag vill då fråga: På vilka grunder är den här jämförelsen gjord? Vilka skogsarbetare avser biståndsministerns jämförelse? Det är väldigt viktigt att få veta detta, för här gäller det en trovärdighetsdebatt.

Anf. 59 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag vill göra klart att det slagordsmässiga begreppet tvångsarbete i den svenska debatten är missvisande. Vid rekryteringen av skogsarbetare till Vinh Phu-projektet måste man vara klar över arbetsmarknadssituationen i Vietnam och i u-länderna i allmänhet. Det råder en omfattande arbetslöshet i Vietnam. Att få chans till ett arbete är därför något positivt för de flesta. Många har egentligen inte andra alternativ. Detta framkom vid de samtal med kvinnor vid skogsprojekten som vi förde.

Det går inte att göra jämförelser mellan skogsarbete i Vietnam och svenska förhållanden när det gäller val av yrke eller fritt val av arbetsplats. Det är en annan situation i Vietnam. Jag vill i stället göra jämförelsen med andra u-länder, som jag också har besökt. Då finner jag att situationen i Vinh Phu-projektet i Vietnam är väl så god och ofta bättre än vad den är i andra länder.

Ändå riktar vi kritik mot projektet. Ytterligare förbättringar behöver göras. Det har funnits inslag av mindre frivillighet i rekryteringskampanjen, t. ex. 1982. Det är fortfarande svårt för skogsarbetarna att få lämna sina anställningar.

Vi menar att detta måste förbättras, och det är därför vi så aktivt också arbetar på förbättringar. Genom det svenska biståndssamarbetet kan vi åstadkomma rejäla förbättringar för skogsarbetarna i Vinh Phu. Vi skaffar oss också underlag för detta. Det gäller inte bara vad jag ser med egna ögon utan också iakttagelser från en mängd svenska experter – både de som arbetat på platsen under lång tid och de som tillfälligt är där på besök.

Anf. 60 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill påminna om att vi haft en utredare som varit i Vietnam i åtta månader – Katarina Larsson. Hon har gjort iakttagelser som anses mycket väl underbyggda. Hon har konstaterat att det förekommer tvångsarbete och noterat de mycket svåra villkoren för kvinnliga skogsarbetare i Vinh Phu-projektet.

Jag tycker det är förmätet och onyanserat att efter så kort tid över huvud

taget fälla omdömen om skogsarbetarnas villkor i en intervju på det här sättet – särskilt mot bakgrund av att det skall tillsättas en utredare som skall kartlägga de verkliga förhållandena. Jag tycker detta är att föregripa utredningen.

Biståndsministern säger att det inte går att göra jämförelser med svenska förhållanden. Jag har ett klipp ur Aftonbladet där man säger följande i en recension av en intervju med Lena Hjelm-Wallén: Rekordet slogs i söndags när biståndsministern jämförde förhållandena med norrländska skogsarbetare.

Anf. 61 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag nämnde den undersökning som bl. a. Katarina Larsson gjorde 1984. Det var den undersökningen som satte i gång debatten och som skyndade på de förbättringar som vi har krävt vad gäller förhållandena för skogsarbetarna i Vinh Phu.

Nu har jag varit där och med egna ögon sett att jämfört med vad som beskrevs 1984 har det blivit avsevärda förbättringar. Jag har också kunnat göra jämförelser med andra u-länder och har sett att förhållandena väl låter sig mätas med andra länders förhållanden. Rune Ångström har inte varit på platsen. Men han kan här i kammaren med självklarhet säga att allt måste vara så som det beskrevs 1984. Jag tycker att Rune Ångström själv borde åka dit och då uttala sig om situationen, i stället för att vara så självsäker i dag.

Anf. 62 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag kan försäkra biståndsministern att om jag far till Vietnam och åker ut i skogen mindre än två dagar för att skaffa mig en bild av förhållandena för arbetarna där, då kommer jag att tiga med tvärsäkra omdömen. Jag anser inte att man efter så kort vistelse kan göra sådana uttalanden som biståndsministern har gjort.

Jag tycker att det skulle vara särskilt ömtåligt för biståndsministern att göra på det här sättet i en situation när det tillsatts en särskild utredare som skall lägga fram resultatet av sin undersökning till hösten. Det måste vara en utomordentligt svår uppgift för denna utredare, professor Rita Liljeström, att avge ett nyanserat och riktigt omdöme mot bakgrund av biståndsministerns tidigare uttalanden.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1986/87:474 om de vietnamesiska trupperna i Kampuchea

Anf. 63 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Rune Ångström har frågat mig om representanter för Vietnams regering under mitt besök i Vietnam gav oreserverade försäkringar att de vietnamesiska trupperna lämnat Kampuchea före ingången av år 1990.

Under mitt besök i Vietnam diskuterade jag Kampucheafrågan med representanter för Vietnams regering. De vietnamesiska regeringsledamö-

terna uttalade att Vietnam kommer att ha dragit tillbaka sina trupper från Kampuchea år 1990. Inga särskilda villkor uppställdes för tillbakadragandet. Jag välkomnar detta besked och utgår från att Vietnam kommer att stå fast vid sin utfästelse.

Anf. 64 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar för svaret även på denna fråga.

Det är tydligen riskabelt att åka till Vietnam och bli utsatt för den propagandaoffensiv som de makthavande uppenbarligen bedriver i sådana här sammanhang.

Att jag säger detta beror på att historien visar någonting annat än vad Lena Hjelm-Wallén anser sig ha anledning att ta för gott. När Vietnam invaderade Kampuchea sade makthavarna i Hanoi att det skulle vara en kortvarig rensningsaktion. Detta har sedan upprepats med jämna mellanrum under de åtta år som ockupationen av Kampuchea har varat.

Nu är tidpunkten för tillbakadragandet satt till 1990. Det är ytterligare tre år dit. Jag har gjort en analys av ett tal i FN i den här frågan av den vietnamesiske utrikesministern. Där finns klara reservationer: Hur utvecklar sig förhållandena i landet? Hur stark är Pol Pot-regimen? Hur är förhållandet till Kina? – osv.

Det finns i dag, biståndsministern, inga tecken på att Vietnam släpper greppet om Kampuchea 1990. Jag vill tvärtom påstå att ockupationen går på djupet, t. ex. genom undervisning i vietnamesisk ideologi i skolorna. Det har inte heller presenterats någon plan för den nedtrappning som behövs för att man skall kunna fullfölja sitt löfte till år 1990. Att dra tillbaka en truppstyrka på ca 100 000 man är inte en operation som utförs utan noggrann planläggning, och tillbakadragandet borde ha börjat vid det här laget om det skall genomföras i rätt tid.

Anf. 65 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! I dag är Rune Ångström ovanligt enögd, måste jag säga. Rune Ångström frågar mig vad man i Vietnam har sagt om tillbakadragandet av trupperna i Kampuchea. Jag redovisar det tydligt och klart. Då får jag till svar, ungefär, att vad jag säger inte kan vara sant, att det måste vara någonting annat som ligger bakom.

Det låter som om Rune Ångström inte vill ha ett positivt svar. Vad vi har hört i Vietnam – vad man där har sagt under senare tid när det gäller Kampuchea – är ändå positiva ställningstaganden. Jag kan naturligtvis inte garantera att det blir så. Men det finns väl all anledning att ta till vara det positiva som man har hört därifrån.

Jag tycker att det här sättet att föra debatt är märkligt – att man inte har rätt att ta till sig information, vare sig från vietnamesiska myndigheter eller från svenska experter i Vietnam, att man inte skall åka dit och se hur verkligheten ser ut, att man skall hålla tyst. Däremot skall Rune Ångström, sittande i det svenska parlamentet, kunna kasta ut beskrivningar både om situationen i skogen i Vietnam och om Vietnams relationer till Kampuchea.

Anf. 66 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag säger inte att man inte skall ta till vara de positiva löften som ges. Men när positiva löften kommer upprepad gång, i det här fallet under åtta år, och inte infrias finns det alla skäl att ta dem med en nypa salt.

Jag vill också påpeka att det i går i TV var en intervju med den ryske utrikesministern och regeringsrepresentanter från Vietnam där de närmast skämtsamt kommenterade frågan om de vietnamesiska trupperna skulle dras tillbaka från Kampuchea 1990. Den ryske utrikesministern, på besök i Vietnam, sade att det är för tidigt att ställa prognoser om det nu. Med tanke på det dominerande inflytande som Sovjet har i Vietnam finns det all anledning att fästa avseende vid detta yttrande, allra helst som det gjordes i kretsen av vietnamesiska regeringsmedlemmar.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1986/87:459 om kyrkofriden

Anf. 67 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Jan-Erik Wikström har mot bakgrund av ett polisingripande i Immanuelskyrkan i Halmstad frågat mig om jag anser att det fortfarande skall gälla kyrkofrid i Sverige. Polisen hade i det aktuella fallet verkställt ett förvarsbeslut enligt utlänningslagen.

Det ligger i sakens natur att sådana allmänna organ som har att utföra myndighetsåtgärd eller någon annan förrättning i eller i anslutning till en kyrka har att respektera kyrkorummets helgd.

De bestämmelser för polisens del som aktualiserats i Jan-Erik Wikströms fråga finns i polislagen och innebär att polisen har befogenhet att bereda sig tillträde till en lokal för att där eftersöka en person som med laga stöd skall omhändertas. Något förbud att eftersöka personen i en kyrka finns inte föreskrivet. Av lagen och av motiven till denna framgår emellertid att polisen skall göra en avvägning mellan den skada och de olägenheter i övrigt som följer av ett ingripande i förhållande till syftet med detsamma. Själva ingripandet skall ske på ett sätt som är försvarligt med hänsyn till omständigheterna, och onödig uppmärksamhet skall undvikas.

Självfallet skall jag inte här i kammaren lämna några synpunkter på hur polisen har förfarit i det konkreta fall som har bildat utgångspunkten för Jan-Erik Wikströms fråga.

Anf. 68 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Vid 6-tiden på morgonen förra måndagen bröt sig åtta poliser, en lässmed och en schäferhund in i Svenska missionsförbundets församlingskyrka i Halmstad, Immanuelskyrkan. De kastade sig över en 53-årig chilensare, som skulle utvisas och som hade valt att hungerstrejka i denna kyrka.

En 82-årig polisläkare förklarade att chilensaren var frisk. Trots det fördes han till sjukavdelningen vid allmänna häktet i Malmö, där fängelseläkaren beslöt att man måste dröja med utvisningen. Min fråga till justitieministern

gällde om polisen har rätt att bryta sig in i en kyrka utan att minsta försök görs att dessförinnan be församlingens pastor eller någon annan ansvarig att öppna kyrkan. Pastorn har förklarat att han naturligtvis skulle ha låst upp, om polisen begärt det.

Enligt min mening har polisen här gjort ett grovt övertramp. Det är synnerligen olämpligt att över huvud taget bryta sig in i en kyrka. Att göra det innan man ens bett någon ansvarig i församlingen att öppna är fullständigt vettlöst.

Jag är litet bekymrad över att justitieministern inte är beredd att klart deklarerat att kyrkofrid skall råda i Sverige. Den kom med Birger Jarl, den borde inte få försvinna med Sten Wickbom.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1986/87:453 om persontransportstöd för Ånge kommun

Anf. 69 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Per-Richard Molén har frågat industriministern om han är beredd att medverka till att även Ånge kommun, i likhet med övriga kommuner inom stödområde B, kommer i åtnjutande av det 20-procentiga persontransportstödet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Persontransportstödet syftar till att minska de norrländska företagens kostnader för nödvändiga personkontakter med södra och mellersta Sverige. De företag som kan få stöd skall finnas i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län eller i Örnköldsviks, Sollefteå och Kramfors kommuner. Detta stödområde är betydligt mindre än exempelvis godstransportstödområdet. Jag tycker det är viktigt att konstatera att stödzonerna för persontransportstöd är helt skilda från de zoner som gäller för andra typer av regionala stöd.

Utformningen av persontransportstödet zoner och procentsatser grundas på flygtaxans variationer och på de merkostnader som finns för resor till Stockholmsområdet från olika Norrlandsflygplatser i förhållande till resor från Sundsvalls flygplats. Avsikten är alltså att jämställa de olika Norrlands-orterna med Sundsvall ur taxesynpunkt.

Ånge kommun har hamnat utanför persontransportstödområdet av den anledningen att personalen vid företagen i kommunen bedömts resa från Sundsvalls flygplats. De har därför inte ansetts ha väsentligt högre nivå på tjänsteresekostnader än företag i Sydsverige. Persontransportstödet avses just kompensera för sådan merkostnader.

Jag anser att stödreglerna för persontransportstödet bör bibehållas oförändrade under nästkommande budgetår.

Andre vice talmannen medgav att Erik Holmkvist i Per-Richard Moléns frånvaro fick ta emot svaret.

Anf. 70 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Jag tackar för det svar som Per-Richard Molén har fått.

Jag har inte för avsikt att ge mig in i någon längre debatt i detta ärende. Jag vill bara konstatera att denna typ av stöd kan ge upphov till sådana här problem. Oavsett vilken uppfattning vi har om personfraktstödet, är det utan tvivel så att där kommuner gränsar till varandra kan sådana stödsystem ställa till de problem som Per-Richard Molén har pekat på.

Jag anser att kommunikationsministerns svar pekar på vad som har gjort att Ånge kommun har ställts utanför. Jag förmodar att, om denna fråga aktualiserat en översyn, en sådan skall ske. Jag hoppas det.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1986/87:461 om lördagsutdelningen av tidningar

Anf. 71 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av att vissa hushåll i Västerbottens inland kommer att mista lördagsutdelningen av tidningar.

Som jag tidigare har nämnt här i kammaren är det postverket som beslutar i vilka former postutdelningen skall ske. Postens inriktning för servicen på landsbygden är dagliga turer måndag-lördag om antalet hushåll är minst två per kilometer körväg. Om antalet hushåll är färre, som t. ex. i vissa delar av Västerbottens inland, utgår ett mindre antal turer i veckan. Om det finns lämpliga transporter till godtagbara priser brukar dock posten även i sådana fall upprätthålla dagliga turer måndag-lördag. Så har det varit för de postlinjer som John Andersson nämner i sin fråga.

Att lördagsturen kommer att dras in beror enligt posten på att den entreprenör som posten anlitar höjer sina priser kraftigt.

Statsmakterna har lagt fast ekonomiska krav på postverket. Det innebär att postverket måste få göra den här typen av anpassningar i sin verksamhet inom ramen för de servicemål som riksdagen beslutar om.

Anf. 72 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Först tackar jag kommunikationsministern för svaret på min fråga. Sedan skulle jag, som en liten ram kring den här frågan och många andra frågor som brukar besvaras på torsdagar, säga att regeringen och riksdagen ju har fastslagit att inriktningen för regionalpolitiken är att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar och att ge människor tillgång till arbete, service och god miljö – oavsett var i landet de bor.

Då det gäller de norra delarna av landet har vi ju haft en ständig utflyttning och avfolkning. I och med att olika statliga verk, olika serviceinrättningar, ständigt försämrar servicen, påskyndar man ju en avfolkning i stället för att motverka en sådan. Vad kommunikationsministern säger går icke ihop. Han säger att man ställer ekonomiska krav. Men samtidigt vill man påstå att det förs en politik som innebär att man skall garantera människor i olika delar av landet en god service.

Det kanske inte låter så farligt om man säger att det är vissa linjer, eller vissa turer, som kommer att dras in. Men det är faktiskt sexton linjer, som berör sex kommuner i Västerbotten, som inte kommer att få tidningar på lördagar. Den sjunde kommunen, Lycksele, har gått in med ekonomiskt stöd till postverket för att människorna skall få sina lördagstidningar. Det kan icke vara acceptabelt att människorna i den här delen av landet ständigt skall behöva acceptera att servicen försämras. Dessutom bedyrade kommunikationsministern för två veckor sedan vid en frågestund att det inte handlade om att sluta med lördagsutdelningen av tidningar.

Anf. 73 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Man får skilja mellan olika delar när det gäller postens uppgifter. Tidningsutdelningen är inte något som posten ensam bedriver, utan den bedrivs ju under konkurrens. Således väljer tidningsutgivarna i de stora tätortsområdena och storstäderna andra distributionsformer. Men på posten ställer man kravet att den skall svara för servicen ute i glesbygderna. Ingenting hindrar tidningsutgivarna i Västerbotten att arrangera tidningsutgivningen på något annat sätt. Men det är naturligtvis ett orimligt krav att posten skall upprätthålla alla linjer som går med förlust utan att få ta hand om de utdelningsområden som ger överskott.

Anf. 74 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Självfallet kan det vara ett orimligt krav att posten skall bedriva olika verksamheter som går med förlust. Men regering och riksdag måste väl ändå ha ett ansvar för de beslut som fattats. Otaliga gånger har riksdagen, och även regeringen, fastslagit att vi människor, var vi än bor i landet, skall ha tillgång till en god service. När det uppstår sådana här situationer måste man överväga att vidta andra åtgärder för att undvika att den här servicen ständigt försämras för folk som bor framför allt i glesbygden. Främst handlar det ju om människor som bor i Norrland, där avstånden är stora.

Jag tycker att det finns all anledning att kräva att åtgärder vidtas för att förhindra att den här servicen försämras.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1986/87:462 om regleringen inom taxitrafiken

Anf. 75 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Olle Grahn har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att rätta till missförhållanden inom taxinäringen. I sin fråga hänvisar Olle Grahn till statens pris- och kartellnämnds rapport Regleringar inom bostads-, livsmedels- och transportområdena och vissa av de kostnader som där hänförs till nuvarande statliga reglering av taxinäringen.

Som jag har redovisat i andra sammanhang ingår i det trafikpolitiska utvecklingsarbetet inom kommunikationsdepartementet en översyn av de bestämmelser som i yrkestrafiklagstiftningen reglerar bl. a. taxinäringen.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

*Om speciella åtgärder i
Västmanland inom
kommunikationsom-
rådet*

Syftet med översynen är att skapa förutsättningar för konkurrens och därmed förbättra servicenivån inom taxi.

Jag räknar med att en departementspromemoria skall vara färdig före sommaren 1987. Därefter följer remiss. Riksdagen kan förvänta en proposition våren 1988.

Anf. 76 OLLE GRAHN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Mot en slopad behövsprövning och fri etablering för taxiföretagen framförs ofta farhågor för att taxiföretag i glesbygden skulle tvingas att upphöra med sin verksamhet eller att de inte skulle kunna hålla en tillfredsställande servicenivå. Jag tror att detta är en fullständigt felaktig bedömning, därför att taxiverksamheten i sådana områden med säkerhet även efter en avreglering kommer att för större delen av sina intäkter ha det allmänna som köpare av sina tjänster. Redan i dag svarar ju stat, landsting och kommuner för 80–90 % av näringens intäkter.

En reglerad marknad är alltid oflexibel, och en anpassning till marknadens krav sker med stora svårigheter. På en fri marknad med fri etablering av företag sker denna anpassning smidigt.

Jag tror att det är mycket svårt – ja, rent av omöjligt – för myndigheter att kunna avgöra behovet av taxitrafik förrän marknaden i fri konkurrens fått pröva det verkliga behovet. På en marknad med fri etableringsrätt kommer utbudet av taxiresor lättare att anpassas till det faktiska behovet, och jag ser med tillfredsställelse fram mot den dag då vi i Sverige fått en fri och avreglerad taxi, som dessutom inte drabbar statskassan och konsumenterna med onödiga regleringskostnader.

Jag tolkar statsrådets svar så att man inom departementet har för avsikt att i det arbete som nu pågår lägga fram förslag om en avreglerad taxinäring.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1986/87:463 om speciella åtgärder i Västmanland inom kommunikationsområdet

Anf. 77 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Anders Andersson har frågat mig om jag utöver de i budgetpropositionen angivna beloppen för vägbyggnadsåtgärder har pengar i någon annan rockärm för sådana åtgärder och om dessa pengar i så fall är avsedda för speciella åtgärder i Västmanland.

Bakgrunden till Anders Anderssons fråga är ett företag som en politiskt sakkunnig i kommunikationsdepartementet höll vid en av det socialdemokratiska partidistriktet och LO-distriktet i Västmanland anordnad konferens i Västerås. I anförandet nämndes att 10 miljarder kronor kommer att under de närmaste 10 åren reserveras för vägar och broar.

Om Anders Andersson haft möjlighet att delta i konferensen hade han insett att det i anförandet talades om två olika anslag på vägbyggnadssidan,

nämligen dels det särskilda anslag till bärighetshöjande åtgärder som i budgetpropositionen föreslås omfatta 575 milj. kr. per år under en tioårsperiod, dels det ordinarie anslaget till byggande av statliga vägar, som uppgår till ca 1 miljard kronor per år. Om denna anslagsnivå bibehålls under 10 år, blir detta ovedersägligen sammantaget minst 10 miljarder kronor.

Med detta anser jag mig ha besvarat frågan.

Anf. 78 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Om jag hade varit närvarande vid konferensen hade jag självfallet kunnat inse innebörden i vad som sades där. En annan sak är naturligtvis hur det framställs och på vilket sätt pressen som är närvarande vid sådana här tillfällen uppfattar det.

Jag skulle bli glatt överraskad om vårt län fick del av dessa pengar. I Västmanland har vi precis samma problem som i de s. k. skogslänen, där man talar om att det är bekymmer med att klara transporter på grund av avstängningar. Vägverket kämpar också med dessa problem och försöker med knappa resurser att avhjälpa dem så mycket som möjligt. Om man säger att pengarna är avsedda för skogslänen och vidare att siffran 10 miljarder naturligtvis skall rättas till, får vi tröskeeffekter i vissa län. Låt mig ta mitt eget län, Västmanlands län, som exempel. Där åker vi med halva billass. Även om vägarna blir färdigställda fram till länsgränserna – i Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län – är vårt skogsbruk beroende av att vägarna är bra även i vårt län, och problemen är ju fortfarande inte avhjälpna. Det finns anledning att besinna detta när pengarna skall fördelas. Vissa mindre problem kan kanske avhjälpas till en liten kostnad, och därigenom kan man kanske uppnå en bra lösning.

Jag måste avsluta med att säga att jag har en känsla av att det rör sig om en något vilseledande marknadsföring när man i lämpliga sammanhang talar om sådana belopp som det här gäller.

Anf. 79 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Med anledning av Anders Anderssons resonemang om vägbyggnadsanslag vill jag bara säga, att även om huvuddelen av anslaget i det s. k. bärighetspaketet är avsett för skogslänen, är det ju inte bara där som insatser kommer att göras. Vi får naturligtvis utgå ifrån att insatserna planeras på ett sådant sätt att transportsystemet som helhet fungerar så bra som möjligt.

Vi har ännu inte sett vägverkets förslag i detalj när det gäller vilka vägar resurserna i första hand skall läggas på. Vi har bara sett ramarna, och de visar på en sådan fördelning att huvuddelen går till skogslänen.

Vad sedan gäller marknadsföring, tror jag inte att det är fråga om en medvetet felaktig marknadsföring. Möjligen är det någon journalist som inte har kunnat hänga med när det gäller siffrorna när Gunnel Ferm – som för övrigt inte är statssekreterare, även om hon tackar för den upphöjelsen – i sitt anförande sade att de 575 miljonerna extra till bärighetsprogrammet skall jämföras med det ordinarie anslaget till vägbyggande, som i år är 1 000 milj. kr., alltså på tio år 10 miljarder. Det är naturligtvis dessa siffror som gäller,

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

*Om speciella åtgärder i
Västmanland inom
kommunikationsom-
rådet*

men tydligen har någon tidningsskribent inte riktigt förstått innebörden av detta.

Anf. 80 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Hur man än laborerar med siffrorna i budgetpropositionen – när det gäller extrapengarna eller de årliga anslagen – får man inte ihop siffran 10 miljarder. Men det är alltid svårt med matematik, och kanske man får acceptera att en och annan ekvation inte helt och hållet går ihop.

I övrigt vill jag tacka för upplysningen att vi inte skall bli bortglömda i Västmanland när pengarna till särskilda åtgärder skall delas ut. Jag tar för givet att man kan lita på kommunikationsministern därvidlag.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1986/87:L128 och L129 till lagutskottet

21 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1986/87:112 Anhållande och häktning, m. m.

1986/87:132 Vissa justeringar av reglerna för lagervärdering

1986/87:137 Reglering av priserna på fisk m. m.

22 § Anmäldes och bordlades

Redogörelse

1986/87:21 Styrelsens för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under år 1986

23 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1986/87:N152 av Ivar Franzén m. fl. (c)

1986/87:N153 av Erik Hovhammar m. fl. (m)

1986/87:N154 av Lars Werner m. fl. (vpk)

1986/87:N155 av Christer Eirefelt m. fl. (fp)

Statens vattenfallsverk (prop. 1986/87:87)

1986/87:Ub82 av Lars Werner m. fl. (vpk)

1986/87:Ub83 av Birgitta Rydle m. fl. (m)

Ny inriktning och organisation av framtidsstudieverksamheten m. m. (prop. 1986/87:92)

1986/87:Fö112 av Margit Sandéhn och John Johansson (s)

1986/87:Fö113 av Sten Svensson (m)

1986/87:Fö114 av Ewy Möller och Sten Andersson i Malmö (m)

- 1986/87:Fö115 av Bengt Kindbom och Gunilla André (c)
1986/87:Fö116 av Karl-Gösta Svenson (m)
1986/87:Fö117 av Hans Nyhage och Arne Svensson (m)
1986/87:Fö118 av Lennart Brunander och Ivar Franzén (c)
1986/87:Fö119 av Ingrid Sundberg och Per Stenmarck (m)
1986/87:Fö120 av Maj-Lis Löow och Evert Svensson (s)
1986/87:Fö121 av Per Olof Håkansson (s)
1986/87:Fö122 av Anita Bråkenhielm (m)
1986/87:Fö123 av Anita Bråkenhielm m. fl. (m)
1986/87:Fö124 av Kjell A. Mattsson m. fl. (c)
1986/87:Fö125 av Gösta Andersson m. fl. (c)
1986/87:Fö126 av Anita Persson m. fl. (s)
1986/87:Fö127 av Olof Johansson m. fl. (c)
1986/87:Fö128 av Carl Bildt m. fl. (m)
1986/87:Fö129 av Lennart Alsén (fp)
1986/87:Fö130 av Daniel Tarschys m. fl. (fp)
1986/87:Fö131 av Kerstin Ekman och Lars Sundin (fp)
1986/87:Fö132 av Christer Eirefelt (fp)
1986/87:Fö133 av Kerstin Ekman m. fl. (fp)
1986/87:Fö134 av Kerstin Ekman m. fl. (fp)
1986/87:Fö135 av Lars Werner m. fl. (vpk)
1986/87:Fö136 av Lars Werner m. fl. (vpk)
1986/87:Fö137 av Berith Eriksson (vpk)
1986/87:Fö138 av Gunnar Hökmark m. fl. (m)
1986/87:Fö139 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s)
1986/87:Fö140 av Göran Magnusson och Berit Oscarsson (s)
1986/87:Fö141 av Yvonne Sandberg-Fries och Ralf Lindström (s)
1986/87:Fö142 av Jens Eriksson och Nic Grönvall (m)
1986/87:Fö143 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö144 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö145 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö146 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö147 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö148 av Margareta Hemmingsson (s)
1986/87:Fö149 av Göthe Knutson (m)
1986/87:Fö150 av Larz Johansson (c)
1986/87:Fö151 av Karl Erik Olsson m. fl. (c)
1986/87:Fö152 av Kjell-Arne Welin m. fl. (fp)
1986/87:Fö153 av Gunhild Bolander (c)
1986/87:Fö154 av Gunhild Bolander och Ulla Pettersson (c, s)
1986/87:Fö155 av Gunhild Bolander (c)
1986/87:Fö156 av Gunhild Bolander och Pär Granstedt (c)
1986/87:Fö157 av Wiggo Komstedt (m)
1986/87:Fö158 av Lahja Exner m. fl. (s)
1986/87:Fö159 av Ivar Franzén m. fl. (c)
1986/87:Fö160 av Agne Hansson m. fl. (c)
1986/87:Fö161 av Maj Britt Theorin och Margareta Winberg (s)
1986/87:Fö162 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c)
- Totalförsvarets fortsatta utveckling (prop. 1986/87:95)

Prot. 1986/87:95

26 mars 1987

Meddelande om interpellationer

1986/87:Kr110 av Ingela Mårtensson och Margitta Edgren (fp)

1986/87:Kr111 av Inga-Britt Johansson m. fl. (s)

1986/87:Kr112 av Margareta Palmqvist och Oskar Lindkvist (s)

1986/87:Kr113 av Ingrid Sundberg m. fl. (m)

1986/87:Kr114 av Karl Boo och Stina Gustavsson (c)

De centrala museernas uppgifter och ansvar (prop. 1986/87:97)

1986/87:N156 av Lars Werner m. fl. (vpk)

Investeringsgarantier (prop. 1986/87:98)

1986/87:K105 av Lena Öhrsvik (s)

1986/87:K106 av Daniel Tarschys (fp)

1986/87:K107 av Margit Gennser (m)

1986/87:K108 av Inga-Britt Johansson m. fl. (s)

1986/87:K109 av Lennart Alsén och Lars Ernestam (fp)

1986/87:K110 av Rune Ångström (fp)

1986/87:K111 av Birgit Friggebo m. fl. (fp)

1986/87:K112 av Lars Werner m. fl. (vpk)

1986/87:K113 av tredje vice talman Bertil Fiskesjö m. fl. (c)

1986/87:K114 av Lennart Andersson m. fl. (s)

1986/87:K115 av Anders Björck m. fl. (m)

Ledning av den statliga förvaltningen (prop. 1986/87:99)

1986/87:U105 av Lennart Nilsson och Sverre Palm (s)

1986/87:U106 av Stina Gustavsson och Karl Boo (c)

1986/87:U107 av Margaretha af Ugglas m. fl. (m)

1986/87:U108 av Ingrid Sundberg m. fl. (m)

1986/87:U109 av Oskar Lindkvist (s)

Förslag till anslagsberäkning för budgetåret 1987/88 för Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet m. m. (prop. 1986/87:108)

24 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 25 mars

1986/87:212 av *Alexander Chrisopoulos* (vpk) till statsrådet Georg Andersson om svenskundervisningen för invandrare:

Riksdagen och regeringen har i många sammanhang understrukit betydelsen av kunskaper i det svenska språket för invandrarnas möjligheter att hävda sig på den svenska arbetsmarknaden. Kunskaper i svenska är över huvud taget en förutsättning för invandrarnas möjligheter att aktivt delta i samhällslivet, få information, ta del av det kulturella utbudet och fullfölja en integreringsprocess som är invandrapolitikens primära målsättning.

De undervisningstimmar som regeringen har medgivit under innevarande budgetår är helt otillräckliga. Det är i dag i olika kommuner långa köer av personer som väntar, ända upp till ett år, för att få den lagstadgade svenskundervisningen.

Enligt SÖ:s egna bedömningar behövs för innevarande budgetår ytterligare 163 000–200 000 studietimmar. Statens invandrarverk (SIV) gör ungefär samma bedömning.

Med anledning av det anförda vill jag fråga invandrarministern:

Vad ämnar invandrarministern göra för att förbättra förutsättningarna för svenskundervisning för invandrare?

1986/87:213 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till miljö- och energiministern om riskerna med bensen i blyfri bensin:

Pressen har rapporterat om farliga substanser i den blyfria bensinen. I stället för cancerframkallande bly tillsätts såväl tetraetylblead som bensen (tidigare benämnt bensol) i den blyfria bensinen.

Bensen får vi i oss, inte bara genom andningsorganen. Den går också vid direktberöring direkt in i kroppen genom huden. Bensenförgiftning kan uppstå vid inandning av bensenånga eller genom att bensen upptas genom huden. Av de vanligen förekommande lösningsmedlen är bensen det giftigaste. Högsta tillåtna koncentration av bensenånga i en arbetslokal är 25 ppm (miljondelar), vilket motsvarar 80 mg/m³ luft. Som jämförelse kan nämnas att koloxid tillåts i dubbelt så hög koncentration.

Skulle ovannämnda omständigheter kunna innebära att det vid tankning är farligare att inandas bensenångor än avgasrörets koldioxid? Vid användning av blyfri bensin i bilar utan katalysator förbränns ej det livsfarliga bensenet, utan detta går direkt ut i luften genom avgasröret. Störst påstås risken vara vid tankning, då bensenet stänker och träffar huden för att så gå rakt genom denna in i kroppen. I Schweiz lär man vara i full färd med att ta fram ett "säkert" munstycke för tankning. Därtill avser man låta en extra sugslang återföra de giftiga ångorna till bensinstationens tank.

Med hänvisning till vad som anförts ber jag att få fråga:

1. Vilka åtgärder avser miljöministern vidta för att snarast presentera en analys av nämnda risker med bensen i blyfri bensin?
2. Vilka åtgärder avser miljöministern vidta för att snarast försöka eliminera dessa risker?
3. Vilka åtgärder avser miljöministern vidta för att informera allmänheten om riskerna med bensen i bensinen?

den 26 mars

1986/87:214 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till miljö- och energiministern om energiförsörjningen i Skåne:

"Kärnkraften avvecklas i den takt som är möjlig med hänsyn till behovet av elektrisk kraft för upprätthållande av sysselsättning och välfärd. För att bl. a. minska oljeberoendet och i avvaktan på att förnybara energikällor blir tillgängliga används högst de 12 kärnkraftsreaktorer som i dag är i drift, färdiga eller under arbete. Ingen ytterligare kärnkraftsutbyggnad skall förekomma. Säkerhetssynpunkter blir avgörande för den ordning i vilken reaktorerna tas ur drift."

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

Meddelande om interpellationer

Ovanstående text är hämtad från den del av valsedeln som var gemensam för linje 1 och 2 vid folkomröstningen den 23 mars 1980. Bakom linje 1 stod moderata samlingspartiet. Socialdemokraterna och folkpartiet stödde linje 2.

År 2010 som slutår för kärnkraftens avveckling i Sverige härrör sig inte från ovan nämnda folkomröstning utan var ett beslut som fattades senare i riksdagen. Mot det beslutet reserverade sig moderata samlingspartiet då partiet inte ansåg det vara realistiskt att till en viss tidpunkt kunna garantera alternativa energikällors möjlighet att ersätta kärnkraften.

Sedan en tid tillbaka har en debatt startats för att avveckla kärnkraften eller delar av densamma innan år 2010. Som exempel på ett kärnkraftverk vilket borde avvecklas i förtid har nämnts Barsebäcksverket i Skåne.

Barsebäcksverket svarar i dag för ungefär 40 % av Sydsveriges elförsörjning. För att ytterligare betona kärnkraftens betydelse för södra Sveriges elförsörjning kan det nämnas att 75 § av landsändans elbehov täcks av kärnkraften.

Med anledning av debatten om en snabbavveckling av kärnkraften och då Barsebäcksverket nämnts som ett av de första som i så fall skall läggas ned vill jag till statsrådet Birgitta Dahl ställa följande frågor:

Vad finns det inom tidsperspektivet 5–8 år för energikällor som kan ersätta den elförsörjning för Skåne och södra Sverige som i dag kommer från Barsebäcksverket och Oskarshamnsverket?

Kan statsrådet garantera att en avstängning av Barsebäcksverket inom 5–8 år inte kommer att innebära en höjning av elpriset eller en försämring av miljön?

25 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 25 mars

1986/87:475 av Göte Jonsson (m) till statsministern om ålderdomshemmen:

För en tid sedan uttalade statsministern att ålderdomshemmen skall vara kvar som ett alternativ. Pensionärerna skall ha frihet att välja mellan att bo hemma, i servicehus eller på ålderdomshem.

För ett antal år sedan började man lägga ned ålderdomshemmen i stället för att efter hand förbättra dem och bygga nya. Moderata samlingspartiet har hela tiden motsatt sig detta och arbetat för ett rättvist statsbidragssystem, som skall ge kommunerna möjlighet att bevara, rusta upp och bygga nya, moderna och hemtrevliga ålderdomshem. Då först når man den valfrihet för de äldre som statsministern nu talat om.

Men sedan statsministern gjort sitt uttalande har socialdemokraterna i riksdagens socialutskott gått emot ett gemensamt borgerligt krav på statsbidrag till ålderdomshemmen. Nu har statsministern ånyo tagit upp frågan och hävdar att ålderdomshemmen skall finnas kvar också i framtiden.

Jag vill mot denna bakgrund be statsministern att i riksdagens kammare förklara vilken av socialdemokratins ståndpunkter i fråga om ålderdomshemmen som gäller.

Prot. 1986/87:95
26 mars 1987

Meddelande om frågor

den 26 mars 1987

1986/87:476 av *Margitta Edgren* (fp) till statsrådet *Georg Andersson* om besked till vissa asylsökande:

Vid besök på en flyktingföreläggning i Malmö mötte jag en rad tragiska öden. Där fanns en ung bengal som försökt ta sitt liv och som fortfarande var i uppenbart chocktillstånd på grund av att beskedet om att han skulle få stanna i Sverige hade dröjt så länge. Andra unga bengaler var förtvivlade över att de bara väntar och väntar. Där fanns flera som väntat på besked mellan 30 och 34 månader.

Vi har enligt min människosyn en skyldighet att ge asylsökande en human behandling. Och det är inte humant att låta människor vänta så länge på besked om de får stanna eller inte i Sverige.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga invandrarministern:

Är invandrarministern beredd att ge asylsökande som väntat så länge på besked, som dessa bengaler, rätt att stanna i Sverige?

26 § Kammaren åtskildes kl. 16.29.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson